

Ya Kuwaan Da Ya I Apayao

III

Isneg of Apayao

Published by
the Summer Institute of Linguistics
in cooperation with
the Bureau of Public Schools
and
the Institute of National Language
of
the Department of Education
Manila, Philippines
1957

SUMMER INSTITUTE OF LINGUISTICS
TAGBILALAN, MALAYALAN
KUMIONOR, PHILIPPINES

PREFACE

This primer is the third of a series designed to teach the elementary reading skills in the vernacular to non-reading speakers of Isneg in Apayao, Mountain Province. Each of the primers will be controlled, i.e., each one will teach only a limited number of letters in the hope that the new readers will be able to complete the series successfully without much difficulty. Discouragement due to failure to master the primers may mean the loss of interest. A few extra letters occur in the first two primers in sight words that are necessary to make the sentences idiomatic. An attempt has been made to present the letters in the order of their frequency of occurrence in the language.

The Isneg alphabet consists of twenty letters: a, b, k, d, e, g, i, l, m, n, ng, o, p, r, s, t, u, w, y and glottal stop (', -). The symbols have values similar to their counterparts in the National Language.

These primers were prepared by members of the Summer Institute of Linguistics.

Mr. Amador T. Binoya drew the original pictures.

The paper used in this primer was given by the United States Information Service.

November, 1957

c. 350

08.3-1057-350

1/20/57 c 8

mekaisa nga lesiyon

mawe ne ama ki

ya sirat.

mawe pe ne atta

ki ya sirat.

mawe de ama se

atta ki ya sirat.

ma we
mawe

si rat
sirat

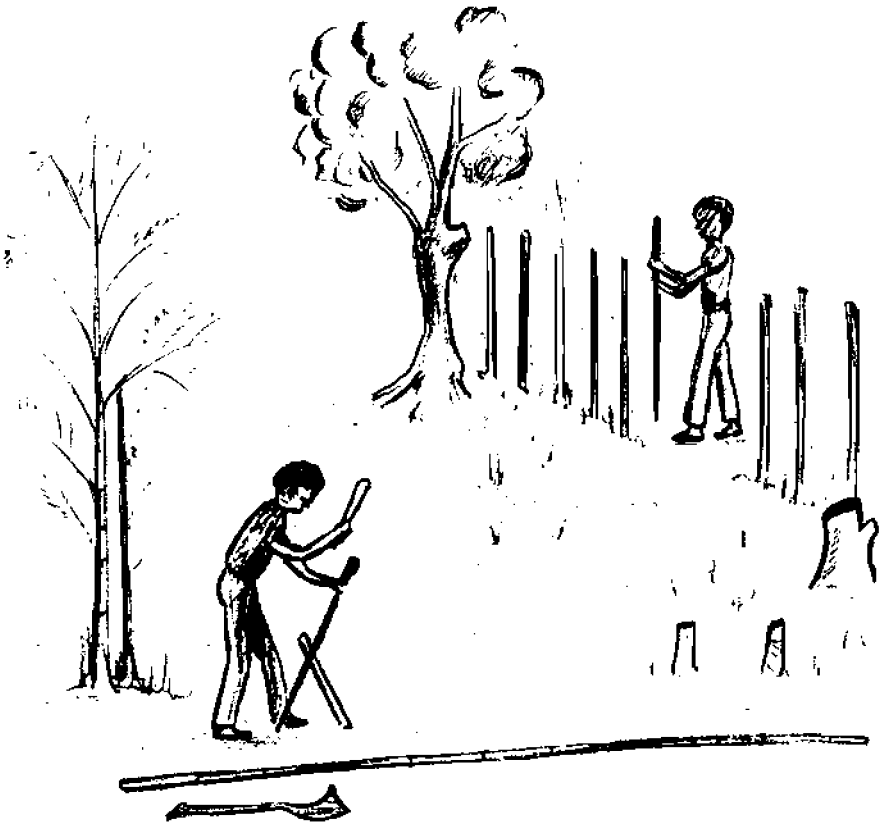

atan da rasi ki ya sirat.

atan da kayu ki ya sirat.

adu rasi se kayu ki ya sirat.

ra si
rasi

mamalet de ama se atta.

mamaletda ki ya sirat

ata adu da laman kannan.

ma ma let
mamalet

atan ya aliwa ne ama

aripan ne ama ya bulu

ki ya aliwana.

a ri pan
aripan

a li wa
aliwa

maniwsiw ne atta.

maniwsiw ka uway.

maniwsiw ne atta ka uway.

ma niw siw
maniwsiw

u way
uway

adu laman ki ya sirat.

adu pe rasi se kayu.

ki tun nawe de ama se atta

namalet ki ya sirat.

inaripan ne ama tu bulu

ki ya aliwana.

a

wa

ra

rat

si

siw

ri

niw

e

we

de

se

ne

pe

let

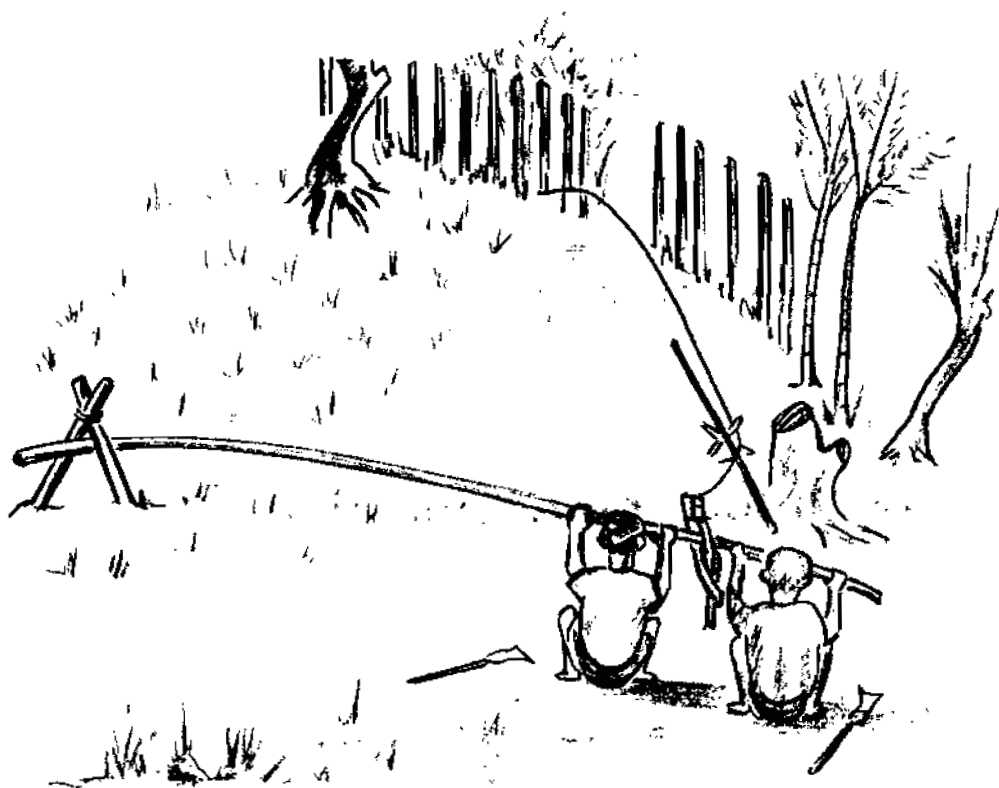
mekàduwa nga lèsiyon

sengan ne atta ne ama.

senganna ne ama.

senganna.

se ngan
sengan

awidan de ama se atta ya dawir..

ipatanda ya dawir na ya balet.

nabalin ya balet.

awidan
awidan

dawir
dawir

balet
balet

nangwada nga duwa

ka adu nga balet.

nabalinda ngin namalet.

napiya ya nangwada

ka da tu baletda.

nang wa da
nangwada

du wa
duwa

abay da ya kayu ki ya sirat.

makitanta ka da ya kaddat

nga narasi.

naniwsiw de ama se atta ka

uway ka balay seda kara

nawe namalet ki ya sirat.

inaripanda tu bulu seda

inawid seda kara nepatan

tu balet.

napiya ya nangwa de ama se
atta ata ammuda ya mamalet.
kane nabalinda namalet tutu
naweda ngin ka balayda.
adayu ya balayda.
napiya ya balayda

ka ne
kane

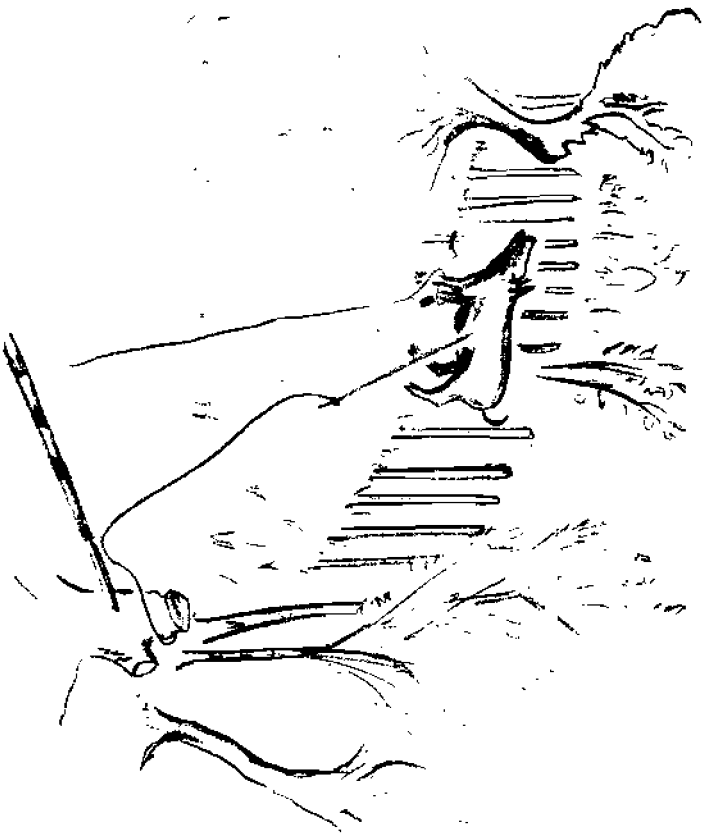
wi wir

ngin

a nga ngan

nang

mekàlu nga lesiyon

“maweta magsùbang ka da ya
balet” na ne ama ke atta.

maweda magsùbang ka da ya
baletda ki ya sirat.

mag sù bang
magsùbang

dumatangda ka da ya

baletda ki ya sirat.

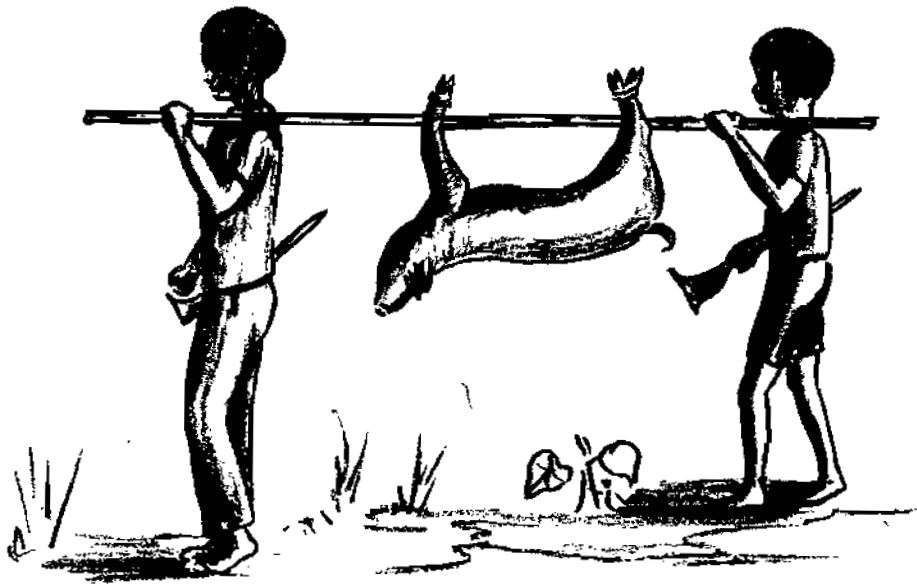
nabkatan ya isa nga laman

ki ya isa nga baletda.

du ma tang da
dumatangda

i sa
isa

nab ka tan
nabkatan

nesuwè ya inaripan ki ya
laman tutu natay yin.
buliganda ya laman ata
nadammit.

ne su wè
nesuwè

dumatangda ka balayda.

ipinggabda ya laman ka da

ya keliyanda.

i ping gab da
ipinggabda

ke li yan
keliyan

nawe de ama se atta nagsùbang

ka da tu baletda.

adayu da tu balet ki tu balayda.

lummiwan tu laman ki tu balet tutu

nesuwè tu inaripan kaggina.

binuliganda tu laman ata nadammot.

kane dummatangda ka balayda

nepinggabda tu laman ka da tu

keliyanda.

u

su

sù

a

tang

e

ke

wè

i

ping

a

sa

bang

mekappat nga lèsiyon

"mawekayu magsùnà" na ne ina
ka da ya babbay.

"mawekami lugud magsùnà" nan
da ya babbay.

mag sù nà
magsùnà

"akkannà mawe magsùnà"

nana ya an-anà.

akkan mawe magsùnà ata

bittì pikam.

ak kan
akkan

an-a nà
an-anà

bit ti
bittì

"wà na giyan na ya isusùnà

na ne ikit.

"atan ki yan adanni ka da

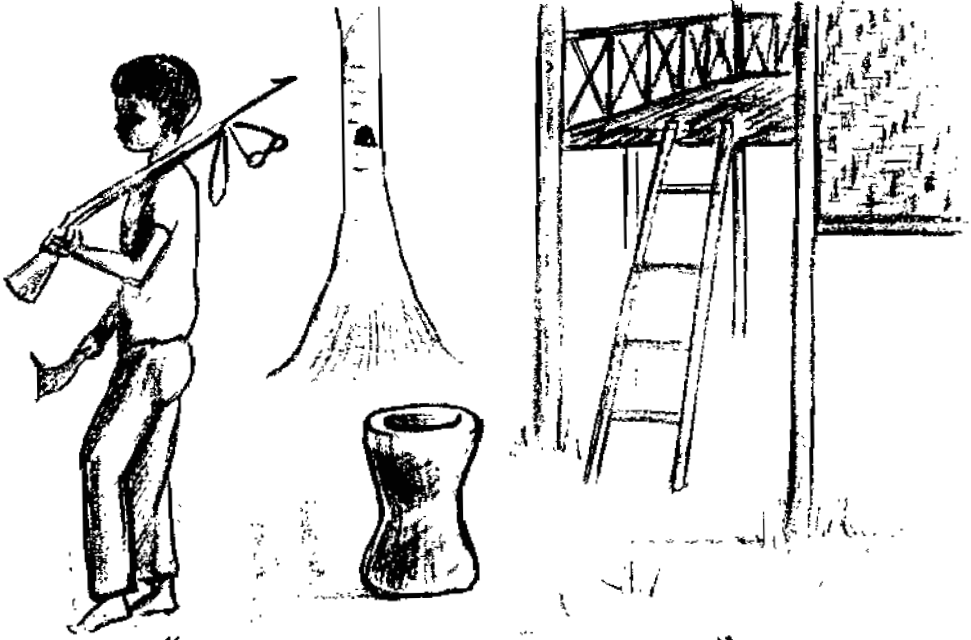
ya lasiw" na ne ina ke ikit.

adanni ya isusùnà ka da ya

lasiw.

i su sùnà
isusùnà

la siw
lasiw

"maweyà magpaltù"

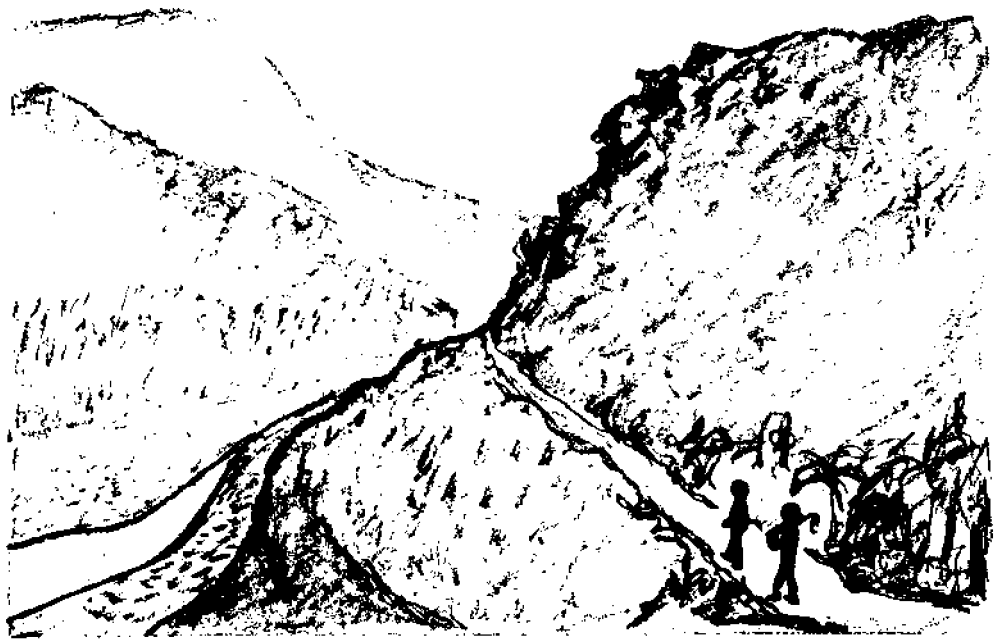
na ne atta.

ammu ne atta ya

magpaltù.

mawe ne atta magpaltù.

mag pal tù
magpaltù

mawe ne atta ki ya wangag.

magtammu de atta se ama.

"ara ngin maweta magpaltù"

nə ne atta ke ama.

"dadin" nə ne ama ke atta.

wa ngag
wangag

a ra
ara

nawe da ya babbay nagsùnà
ngamay akkan nawe ya an-anà
ata bitti pikam.

adu tu nesùnàda.

kane nagtamnu de atta
se ama tutu naweda
pe ki ya wangag.

nawe pe da ya ananà
nga lallaki.

nagpaltù da ya lallaki
kannan.

wà na giyan da ya babbay?

wà na giyan da ya lallaki?

naweda ngamin ki ya wangag
ata natakit ya sinag.

a nanà ananà
----

nga min ngamin
----

si nag sinag

---

a ra nà

-a wà

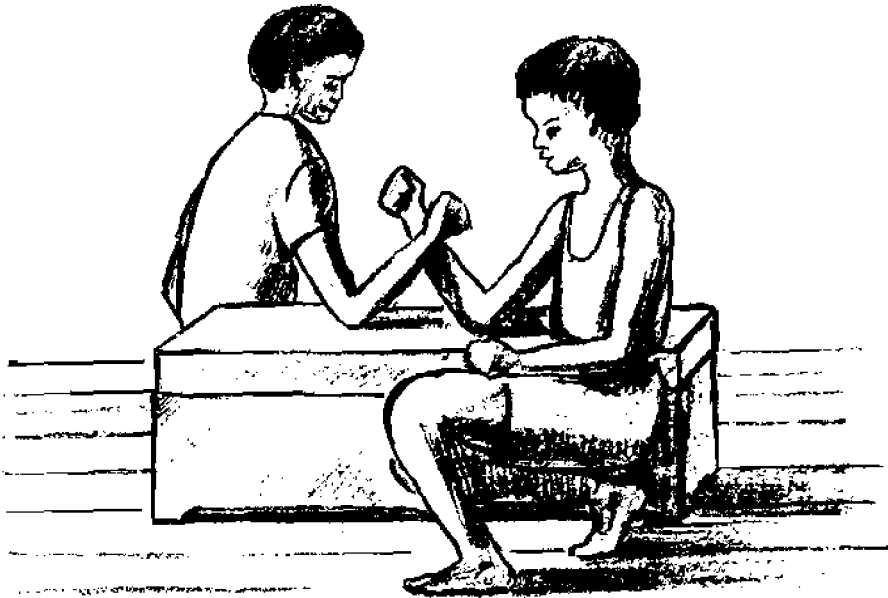
yà

u tù

i tì

a ngag

mekalinna nga lesiyon

magsasanggol da ya lallaki
ki ya balay ngamay akkanda
magsay-am.

piyan da ya lallaki ya
magsasanggol.

mag sa sang gol
magsasanggol

mag say - am
magsayam

magdisodi da ya duwa

nga babbay ka duwa nga

oras ngamay akkanda

magsay-am,

piyan da ya duwa ya

magdisodi.

mag di so di
magdisodi

o ras
oras

atan dekat ki ya làba.

"alàmu ya dekat ki ya làba" na ne ukò.

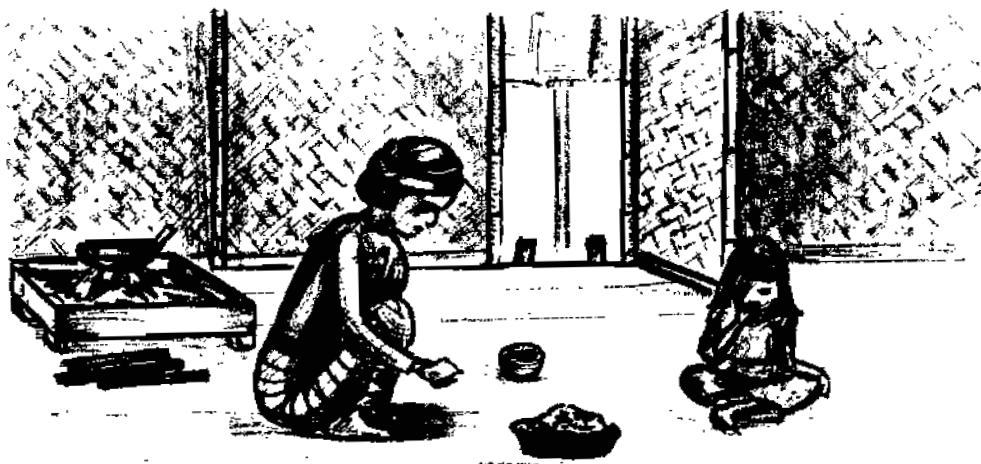
"ò" nana ya an-anà ay alàna ya dekat.

là ba
làba

de kat
dekat

u kò
ukò

a là mu
alàmu

namotun ya babay tuya

manganda ka dekat.

"namit ya dekat gane?"

na ne ukò.

"ò" nana ya an-anà.

na mo tun
namotun

ma ngan
mangan

ki tu nagbayu da ya duwa nga babbay

ay naniwsiw de ama se atta ka uway.

kane nabalinda nga naniwsiw, naweda

namalet ki ya sirat. lummiwanda ki

ya laasilasiw. kane inaripan ne ama

tu mayan, inawidda tu dawir seda

nepatan tu balet. naweda ngin ka

balayda. ki tu dalen, ay nasuwada

ka isa nga kayu nga abay nga atan

iyukan ki yan. inalada ngamay

nadammāt ata namayan.

tutu naweda manin ka balayda.

nabalin da ya babbay yin

nagbayu. "natakit ya sinag,

gane?" na ne ikit ka da ya

babbay. "ò, mawekami magesùná"

nanda ke ikit. "maweyà pé" nana

ya an-anà ne ina. tutu naweda se

ina nagsùná. adu tu nesùnáda.

"maweta pe ka wangag" na ne ama

ke atta. "ò, maweta magpaltù ka

dava. adu sisida ki tuni." adu

tu inalàda.

kane isa nga algaw, nawe de ama
nagsubang ka da tu baletda ay atan
nabkatan nga laman. nasuwè tu laman
ki tu inaripan. binuliganda ata
nadamat. kane dummatangda ka
balay, nepinggabda ka da ya
keliyanda. sinupan ne ukò tu apuy.
namotun ya babay. nanganda ka dekat,
ay namit. kane nabalinda nangan,
inalà da ya lallaki tu lakasa seda
kara nagsasangol. natakitan da ya
sikuda. nagdisodi da ya babbay ki
tu nagsasangol da ya lallaki ngamay
akkanda nagsay-am.

o   so   ò

mo   kò

gol

a   ras

à

sang

a   -am

say

Isneg	Tagalog	English
akkannà	hindi akó	not I
adanni	malapit	near
alà	kumuha;kunin	to get
algaw	araw	day
aliwa	gulok	bolo
ananà	mga batà;mga anák	children
an-anà	batà; anák	child
ara	tayo na;halina	Come on!
aripan	ihasà	to sharpen
ata	sapagka't	because
awidan	bakliin	to bend
babbay	mga batang babae	girls
balay	bahay	house
balet	pang umang sa baboy-ramó	wild pig trap
bitti	maliit;munti	little
buligan	bitbitin;buhatin	to carry together
kaddat	damó	grass
kane	nang	when (conjunction)
kannan	doon	there (distant)
kara		then
ke	kay	to (with proper names)
keliyan	mga kanayon; mga kababaryo	fellow barrio members
da	ang mga	the (plural)
dadin	tayo na;halina	Let's go!
dalen	daan;paglaklakbáy	way, path
daya	sa dulo ng ilog; pasalungá sa agos	upstream
dawir	igkas	spring of wild pig trap

Ianeg	Tagalog	English
dekat	malagkit	glutinous rice
dumatang	dumating	to arrive
duwa	dalawá	two
ipa tan	iumang	to set spring of pig trap
ipinggab	hatian;partihán	to share
ipa	isá	one
isubná	palu-palb	clothes-washing paddle
lakasa	dibdib	clothes chest
laman	baboy-ramó	wild pig
lasiw	baging	vine
laca	luwelang;bistáy; bakol	basket
lugud	kayá ngá; samakatwid	therefore
lummiwan	dumaan sa	to pass by (past tense)
mandisodi	umawit	to sing a native song
maggaltú	mamaríl ng isdá	to spear fish
magsasanggol	bunóng-braso	to play game of strength with arms
magsay-am	magsayá;maggista	to celebrate a feast
magsubang	subukin ang umang	to check a trap
magsuná	maglabá	to wash clothes
magtamu	magtagpó;magkita; másalubong	to meet
manalet	gumawa ng pang- umang sa baboy-ramó	to make wild pig trap
manil	ulí;mulí	again
manisew		to trip rattan
mangan	kumain;kanin	to eat
mañe	lakad;lunakad	to go
mañen		content, bamboo spear
na	sabi;sabihin	to say

Isneg	Tagalog	English
nabain	tapós	finished
nabkatan	sinibát sa umang	speared in trap
nadammat	mabigát	heavy
namayan	malamán	having contents
namotun	sinaing; kanin	to cook rice (past tense)
nangwa	gawâ; yari	to make (past tense)
nasuwâ	nákita; nápulot	found
nesuwê	natuhog	was pierced
ngamay	nguni't	but
ngamin	lahát	all
ngin	na	already
oras	oras	hour
ò	oo; o	yes
rasi	mga tinik	thorn
se	at	and
seengan	tulong	to help
siku	siko	elbow
sinag	sikat ng araw	sunshine
sinupan	hinipan; humihip	to blow (past tense)
sirat	gubat	forest
sisida	isdâ	fish
tun	noon	time past
tuni	doon	there (distant)
ukò	nunong babae; lola	grandmother
uway	yantók; uwáy	rattan
wangag	ilog	river
wà na giyan	sa; doonsa; saán?	Where is it?